

Allvarlig kritik mot en kommunal nämnd som, med hänvisning till innehållet i en tidigare artikel, stängt ute en journalist från en presskonferens och även i övrigt vägrat honom information

Anmälan

I en anmälan mot Kulturnämnden i Hässleholms kommun klagade företrädarna för tidningen Norra Skåne i Hässleholm (tidningen), chefredaktören och ansvarige utgivaren AA, redaktionschefen och biträdande ansvarige utgivaren BB samt ordföranden i Norra Skånes Journalistklubb CC, på nämndens agerande mot tidningens reporter DD samt på att tidningen hade undanhållits information med hänvisning till att tidningen hade representerats av nämnde reporter.

I anmälan anfördes bl.a. följande. Den 25 mars 2004 kallade nämnden till presskonferens som brukligt efter varje nämndsammanträde. Tidningens reporter DD, som regelmässigt har till uppgift att referera nämndens beslut i olika frågor, infann sig till kulturchefens rum där presskonferensen skulle hållas. Han fick då besked av nämndens ordförande EE, som brukar vara föredragande vid presskonferensen, att han inte kunde påräkna den information om sammanträdet som de övriga tidningarna fick. Anledningen var enligt EE att DD presenterat oriktiga uppgifter i en tidigare artikel och att detta hade fått svåra följder för kulturchefen personligen, varför tidningen inte skulle informeras om nämndens verksamhet så länge DD var utsedd att skriva. DD valde då att avlägsna sig från presskonferensen med oförrättat ärende.

Den 27 maj 2004 kallades på nytt till presskonferens efter nämndsammanträde. DD infann sig återigen men upplystes då av EE att presskonferensen skulle ställas in om inte DD avlägsnade sig. DD bad då att få de handlingar som innehöll uppgifter om sammanträdesärenden och beslut men nekades även detta med motiveringen att protokollet inte hade justerats. Sådana handlingar har dock tidigare alltid lämnats ut utan att protokolljustering hunnit ske, och även denna gång fick en konkurrerande tidning del av handlingarna efter det att DD hade avlägsnat sig.

Vid minst ett tillfälle utöver de nämnda har EE gjort klart för tidningens representanter att han inte tänker medverka till att tidningen får information från honom om tidningen representeras av DD.

Utredning

Anmälan remitterades till nämnden för utredning och yttrande. I remissvaret anförde nämnden, genom vice ordföranden FF, i huvudsak följande.

Kulturnämnden strävar efter att alltid informera media om beslut snabbt och korrekt. Kulturnämnden bjuder regelbundet in till presskonferens och protokoll offentliggörs på olika sätt, efter justering.

Yttrandefrihet och informationsfrihet är två grundläggande rättigheter som nämnden på alla sätt värnar. Till de demokratiska spelreglerna hör också att politiker justerar och undertecknar protokoll från arbetsutskott och nämndsammanträde.

Medias önskan om snabb information kan ibland komma i konflikt med nämndens omsorg om en formellt korrekt hantering.

Kulturnämnden kan inte bestämma över mediernas arbetsfördelning, men i sin strävan att säkra en korrekt information till kommuninvånarna kan nämnden framföra kritik till media då den anser sig misstolkad.

De aktuella händelserna vid presskonferenserna under våren 2004 rör förhållandet till och artiklar av en journalist, DD, anställd av Norra Skåne. Kulturnämnden anser att det inträffade rör en konflikt mellan en enskild journalist och kulturnämnden.

Förra kulturchefen GG blev i detta sammanhang mordhotad, hon bad om och fick polisskydd vid ett tillfälle våren 2004.

I skrivelsen menar AA, BB och CC också att kulturnämnden selekterat sin information. Kulturnämnden bestrider detta. Samma handlingar och samma information ges som rutin till all media, antingen vid en presskonferens eller via post.

Kulturnämnden vill understryka vikten av korrekt information till kommuninvånarna och kommer framöver att på olika sätt aktivt arbeta för att förbättra denna.

Till remissvaret fanns fogat ett yttrande av nämndens ordförande EE. I detta yttrande anfördes bl.a. följande (bilagorna utelämnade här).

Undertecknad, EE, ordförande i Kulturnämnden i Hässleholms kommun satt tillsammans med kulturchefen i möte med Musik i Syd den 16 mars 2004 när Norra Skånes (NSK) reporter DD sökte mig på telefon hos en av kansliets tjänstemän. DD var så angelägen om att få tala med mig att tjänstemannen kände sig tvungen att söka upp mig trots det möte vi satt i. DD ställde – i mitt tycke ledande – frågor om den konsert som enligt vårens generalprogram för Hässleholms Kulturhus skulle äga rum den 4 april. Till denna konsert hade inbjudan från kulturnämnden gått ut till representanter för studieförbund och kulturföreningar för att en ömsesidig avtackning av avgående kulturchef, GG, skulle kunna ske i anslutning till konserten.

Enligt uppgifter som DD fått (varifrån vet jag inte) skulle ”konserten vara utvald av kulturchefen och inköpts enbart för avtackningen. Kostnaden för konserten, 50 000 kr, skulle täckas av medel från kulturförvaltningens personalkonto.”

Eftersom dessa uppgifter var helt felaktiga, försökte jag ge DD de riktiga uppgifterna om konserten. Artikeln dagen efter i NSK, den 17 mars 2004, (bifogas), byggde dock på de felaktiga uppgifterna, trots mina tillrättalägganden.

Artikeln gav upphov till tre insändare som kritiserade mig och kulturnämnden för en alldeles för kostsam avtackning av kulturchefen och därmed slöseri med skattemedel den 22 mars 2004 i NSK. Med anledning av de felaktiga uppgifterna fick kulturchefen den 23 mars ett hotbrev riktat mot hennes person med ett så obehagligt innehåll att brevet polisanmälades den 24 mars. Samma dag kallade jag och oppositionens företrädare i kulturnämnden, HH (m), till pressinformation. NSK företräd av JJ och Kristianstadsbladets KK deltog. Vad som stod i deras artiklar dagen efter bifogas.

Den 24 mars hade kulturnämnden sitt ordinarie sammanträde vid vilket jag inledningsvis (utanför protokollet) redovisade för nämnden vad som hänt. Kl. 10 dagen efter skulle min sedvanliga information om nämndens beslut i olika ärenden till de två lokaltidningarna efter nämndsammanträdet ske. Till informationen kom Kristianstadsbladets reporter och DD från NSK. Kulturchefen som tog emot DD, meddelade honom att hon inte ville vara närvarande på pressinformationen, eftersom hon var mycket obehagligt berörd av hotbrevet, vilket av alla i hennes omgivning ansågs bero på DD felaktigheter i artikeln. (Kulturchefens närvaro vid nämndens pressinformationer är inte obligatorisk utan är mer av frivillig art och när behov finns av sakupplysningar.) Jag kom in i rummet strax efter det att kulturchefen gått sin väg och jag meddelade DD att jag av samma skäl inte heller ville lämna någon information till NSK via just honom.

Jag blev senare under dagen uppringd av en annan reporter på NSK. Jag åkte åter in till kulturförvaltningen för att delta i intervjun, som i huvudsak handlade om varför jag inte lämnat information till DD.

I artikeln "Rätt skall vara rätt" på ledarsidan i NSK fick jag den 27 mars möjlighet att komma med tillrättläggande av de felaktiga uppgifterna (bifogas).

Chefredaktören och redaktionschefen på NSK fick senare beskedet av mig att jag inte heller i fortsättningen kommer att svara på frågor ställda av DD – men självklart ställer upp för alla andra NSK-reportrar. Efter nästa nämndsammanträde den 26 maj företräddes NSK dock återigen av DD som då fick beskedet att jag inte kommer att lämna information till honom.

Att på detta sätt bli tvungen att avvisa en lokaltidning var en helt unik situation både för mig och för kulturchefen. Under alla mina år som politiker med olika uppdrag i kommunen, har jag alltid ställt upp för massmedia, såväl på dagtid som sena kvällar och helger.

Med anledning av att kulturchefen oförskyllt blev utsatt för insändare med otrevligt innehåll och ett brev med hot riktat personligt mot henne, ville vi tre ledamöter i kulturnämndens arbetsutskott ha ett möte med NSK:s chefredaktör för att diskutera vad som hänt och hur vi skall kunna återupprätta de goda relationer vi haft tidigare. Detta möte skedde den 18 juni. Vi fick möjlighet att redogöra för vår uppfattning av vad som hänt, vilket också redovisades korrekt i NSK dagen efter (bifogas). Också den krönika av AA, NSK:s chefredaktör, som var införd på kulturchefens sista arbetsdag den 30 juni, uppfattades av både henne och oss politiker som mycket positiv (bifogas).

Det är inte första gången som DD "missförstår" min muntliga information. Förmodligen beror det på att han saknar tillräckliga grundkunskaper om vår verksamhet. Jag har fått synpunkter och sympatier från organisationsföreträdare och kommunalt anställda som varit utsatta av DD intervjuteknik. De känner inte igen vad de sagt till honom när man läser vad som står i tidningen. Det är särskilt viktigt att en lokaltidning med mer än 80 procents täckning redovisar kommunala beslut och informationer på ett korrekt sätt.

Som fritidspolitiker så tar jag mig rätten att även i fortsättningen avstå från att lämna information till journalister som medvetet utelämnar fakta.

Anmälarna kommenterade remissvaret.

I beslut den 16 januari 2006 anförde *JO Berggren* följande.

Bedömning

I 2 kap. 1 § första stycket 1 regeringsformen (RF) sägs att varje medborgare gentemot det allmänna är tillförsäkrad yttrandefrihet, varmed avses frihet att i tal, skrift eller bild eller på annat sätt meddela upplysningar samt uttrycka tankar, åsikter och känslor. Begränsning av yttrandefriheten får enligt 2 kap. 12 § RF ske

genom lag. Yttrandefriheten utgör en förutsättning för en fri debatt om lämpligheten och riktigheten av myndigheternas handlande och möjliggör därmed också en granskning av hur offentliga tjänstemän sköter sina åligganden.

Det skydd för yttrandefriheten som regeringsformen och tryckfrihetsförordningen respektive yttrandefrihetsgrundlagen anger är ett skydd gentemot ”det allmänna”. Det allmänna omfattar t.ex. kommunens valda församlingar och förvaltningsorgan. Skyddet innebär att en myndighet inte får ingripa mot någon för att han eller hon har använt sig av sin grundlagsskyddade rätt att yttra sig i massmedier eller på annat sätt gett uttryck för sin uppfattning. Myndigheten är i stället hänvisad till att på lämpligt sätt bemöta och rätta sådana uppgifter som myndigheten anser är felaktiga.

Det ankommer på en myndighet att bestämma vad som skall gälla för tillträdet till myndighetens lokaler. En myndighet som på eget initiativ lämnar uppgifter om sin verksamhet till massmedierna kan alltså i och för sig ställa upp villkor för journalisters tillträde till lokalerna. Att på grund av innehållet i en artikel som en journalist har skrivit stänga ute journalisten från en presskonferens och också i övrigt vägra denne information strider dock enligt min mening uppenbart mot här redovisade, grundläggande principer om yttrande- och tryckfrihet. För sitt agerande mot DD i detta hänseende förtjänar nämnden allvarlig kritik.

EE har i sitt yttrande till nämnden förklarat att han tar sig ”rätten att även i fortsättningen avstå från att lämna information till journalister som medvetet utelämnar fakta”. I den mån detta yttrande tar sikte på EE:s agerande som företrädare för nämnden föranleder det utöver det som redan har anförts följande anmärkning.

En begäran i enlighet med regleringen i 2 kap. tryckfrihetsförordningen att få ta del av en handling eller enligt 15 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100) att få en uppgift ur en handling måste prövas oavsett från vem denna begäran kommer. Utlämnande av en handling får i princip vägras endast om handlingen inte är allmän eller om den innehåller uppgifter som omfattas av sekretess enligt någon bestämmelse i sekretesslagen. Avser begäran en muntlig uppgift ur en handling kan myndigheten vägra att lämna ut den också med hänvisning till arbetssituationen. Vidare gäller bestämmelserna i 4 och 5 §§ förvaltningslagen (1986:223) om myndigheternas serviceskyldighet också i förhållande till journalister. Denna skyldighet kan inte begränsas utöver vad som följer av nämnda bestämmelser.

Det inträffade samt de uppgifter som har lämnats till JO visar på anmärkningsvärt bristande insikter i den rättsliga regleringen på området. Det är av största vikt att dessa brister avhjälpas så att det inom nämnden finns nödvändig kunskap om reglerna om yttrande- och tryckfrihet samt om offentlighet och sekretess. Jag förutsätter därför att nämnden omgående informerar sig och berörd personal om regelsystemet.

Det som i övrigt har förekommit i ärendet föranleder inte något uttalande eller någon annan åtgärd av mig.

Ärendet avslutas.